

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut manna Naalakkersuisunit saqqummiunneqarpoq:

Politiit Immikkut Paasiniaasartui (PET) pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsimmi, illersornissaqarfiup politiillu immikkut paasiniaasartui pillugit ataatsimiititalianik pilersitsisoqarnissaa pillugu inatsimmi aamma pasinapiluttunik kallerriisartut illersorneqarnissaat pillugit inatsimmi (Immikkut paasiniaasartut nakkutilliivigineqarnerisa patajaallisaavigineqarnerat) § 1-p Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnissaa pillugu peqqussut pillugu missingiutip Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussanit akuersissutigineqarnissaa pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut
(Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiutinut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Tunngavilersuineq

Kalaallit Nunaanni qallunaat akisussaaffigalugu suliassaqaarfiisa ineriartortinneqarnissaannik naalakkersuisut Namminersorlutik Oqartussallu suliaqarnerannut ilaatillugu peqqussut suliarineqarpoq.

Kalaallit Nunaanni Politiit Immikkut Paasiniaasartuinik (PET-mik) Nakkutilliisut, ullutsinnut naleqquttumik aamma sunniuteqarluartumik nakkutilliinermik ingerlatsinissaannut, taakku eqqortunik piumasagaatinik naammassinnissinnaanissaannut, Kalaallit Nunaanni innuttaasut inatsisitigut isumannaatsuunerannik aamma immikkut paasiniaasartunut tatiginninnerannik annertusaasussanik peqarnissaasaat, peqqussutip qulakkiissallugu siunertaraa.

PET-mit, Immikkut Paasiniaasartut Nakkutilliisuinit, immikkut paasiniaasarneq pillugu paasisimasagarluartunit arlaannaannulluunniit attuumassuteqanngitsunit kiisalu Inuttut Pisinnaatitaaffinnut Instituttimit aamma inatsisilerinermut tunngasumik isummersuisinit arlaannaannulluunniit attaveqanngitsunit, Justitia-mit, ilanngussiffigineqartumit, Inatsiseqarnermut ministereqarfiup nalilersuineq pillugu nalunaarusiaa 2022-imeersoq tunuliaqataralugu PET pillugu inatsimmi allannguutit, peqqussutikkut atuutilersinneqartut, suliarineqarput. Nakkutilliisut immikkut paasiniaasartut inunnik paasissutissanik suliarinnittarnerni annertuumik ukkatarigaat, nalilersuineramik nalunaarusiami ilaatigut maluginiarneqarpoq. Peqqussutip atuutilersinneqarneratigut PET pillugu inatsimmi § 18 allanngortinneqassaaq, tamatumalu paasissutissat illersorneqarnissaat pillugit inatsiseqartitsitsinermi inatsisilerinermut tunngasumik pisortani oqartussaasut iliuusaasa imaluunniit aalajangiinerisa inatsisinut atuuttunut naapertuunnerannik, pitsaasumik aamma ingerlatsermi pissuseqarneq pillugu tunngavinnik tunngaveqarnerannik nakkutilliinermi, PET-ip pilersaarutaasumik sularisaasa inatsisilerinermut tunngasumik pisortani oqartussaasut iliuusaasa imaluunniit aalajangiinerisa inatsisinut atuuttunut naapertuunnerannik, pitsaasumik ingerlatsermi pissuseqarneq pillugu tunngavinnik tunngaveqarnerannik nakkutilliinermut Nakkutilliisut piginnaatitaaffigalugu suliassaqaarfiata annertusineqarnissaa, tamatuma kingunerissavaa. Allannguutit allat, Nakkutilliisut Kalaallit Nunaanni immikkut paasiniaasartut suliniutaannik nakkutilliinerisa Danmarkimi Nakkutilliisut

pisinnaatitaanerannut assigiissarneqarneranut peqataatitsisut, peqqussutip naammassissavai. Taamaattoq Nakkutilliisut suliassa, piginnaasaqarfigalugu suliassaarfii aamma pisinnaatitaaffii pillugit aalajangersakkat taamaallaat allanngortinneqarput. Taamaalluni PET-ip Kalaallit Nunaanni pisinnaatitaaffiinik aalajangersakkanik annertusaanermik imalinnik peqqussut imaqqangilaq.

Sullissiviup suliassai pillugit PET pillugu inatsimmi § 1 malillugu, PET-p »malittarisassat najoqqutassallu atuuttut naapertorlugit suliakkerinerminnut tunngasumik suliassaminik isumaginninnera« ima paasineqassaaq, aallaaviatigut malittarisassat najoqqutassallu atuuttut naapertorlugit suliakkerinermut tunngasumik suliassaminik isumaginninnermini ingerlatai tamaasa, sullissiviup suliassaminik piviusumik naammassinninnissaminut atatillugu sularisai, matumani pitsaaliuineq, pinerluttoqarsimaneranik paasiniaaneq aamma pinerliiniarnerit aamma kilitsisiatut sulinerit akiorneqarnerat il.il. »Malittarisassat najoqqutassallu atuuttut naapertorlugit suliakkerinerminnut tunngasumik suliassaminik isumaginninnera« pillugu begrebip avataaniipput pissutsit allaffissornermut attuumassuteqartut, matumani PET-mi sulisut pillugit suliat kiisalu PET-p missingersuutai naatsorsuutaalu ilanngullugit.

PET-p malittarisassat najoqqutassallu atuuttut naapertorlugit suliakkerinerminnut tunngasumik suliassaminik isumaginninneranik nakkutilliineq »inatsisinut malittarisassanullu naapertuuttumik sulisoqarnersoq pillugu nakkutilliinertut« pissuseqarpoq aamma taamaalluni PET malittarisassat, sullissivimmu atuuttut, iluanni iliuuseqarsimanersoq tassani sammeneqassalluni. Taamaalluni inatsisinik atuuttunik, matumani PET pillugu inatsimmik, allaffissornikkut najoqqutassanik, ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsineri malittarisassanik nalinginnaasunik aamma isummanik tunngaviusunik kiisalu naalagaaffiup nunat tamat akornanni pisussaaffiinik, matumani Europami Inuit Pisinnatitaaffii pillugit Isumaqtigiissut (EMRK) ilanngullugu, PET-p eqqortitsineranik nakkutilliineq ilaatigut ilaqartinneqassaaq. Tamatuma saniatigut PET-p malittarisassat najoqqutassallu atuuttut naapertorlugit suliakkerinerminnut tunngasumik suliassaminik isumaginninnermini suliffiup iluani najoqqutassanik eqqortitsisimanersoq nakkutilliisut nakkutigisinnaavaat.

Suliassaqarfiit, eqqartuussisarnermik inatsimmi malittarisassanik PET-p mininneqarfii, pineqartillugit, matumani inuit sunniiniartartut atorineqarnerat, PET-p suliassaqarfiimmu imaluunniit malittarisassanut atuuttut allanut naapertuuttumik inunnik paasissutissanik ingerlatitseqqittartunik pissarsisimanagera ingerlatsisimanageralu, matumani EMRK ilanngullugu, Nakkutilliisut assersuutigalugu nakkutilliiffigisinnaassavaat, soorlu aamma sullissiviup inuit paasissutissanik ingerlatitseqqittartut taamaattoqassappat taarsiivigineqarnissamik piumasaqaataannut il.il. atatillugu suliarnik sularinninnerat nakkutilliisut nakkutilliivigisinnaagaat. PET-p atortussanik, tamanna pillugu eqqartuussisarnermik inatsit malillugu ilaatigut inuup nakkutigineqarani inummut allamut nalunaaruteqarsinnaatitaaneranit akuliunnermit pissarsiarineqartunik nungutitsisanagera, nakkutilliisut assigisaanik nakkutilliivigisinnaassavaat.

Suliassaqarfinni, taakkunani PET pinerluttoqarsimaneranik paasiniaanermini – soorlu politiit allat – eqqartuussisarnermik inatsimmi malittarisassanik malinnittussaaneranni, eqqartuussiviup aalajangiinera naapertorlugu PET iliuuseqarsimanersoq, nakkutilliisut nakkutilliivigisinnaassavaat. Tassunga atatillugu, eqqartuussiviit akuliunnermut aalajangersimasumut assigisaanulluunniit piffissaliussaq aalajangersimasaat, PET-p eqqortissimanagera nakkutilliisut ilaatigut misileqqissinnaassavaat. Nakkutilliisut eqqartuussiviit aalajangiineri misileqqittussaasinnaassanngilaat, tamannalu ilaagut nakkutilliisut eqqartuussiviit naliliinerinut isummertussaanninnerannik kinguneqarpoq.

Immikkut Paasiniaasartut pillugit Nakkutilliisunut piginnaatitaaffiup annertusineqarneratigut tulluuttumik inatsisinut malittarisassanullu naapertuuttumik sulisoqarneranik nakkutilliisinnasussaanermik ingerlatsinissaanut assersuut alla tassaavoq PET pillugu inatsit malillugu PET-p inunnik aamma inatsisigut pisinnaatitaasunik pisussaatitaasunillu misissuineranik aallartitsitsinera. Misissuinerit taamaattut PET pillugu inatsimmi § 5-imi malittarisassiuunneqarput. Tassunga atasumik ilaatigut PET pillugu inatsimmi § 5 malillugu misissuinerup aallartissinnaanerani PET-p naliliineranut atatillugu, ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi malittarisassanik nalinginnaasunik aamma isummanik tunngaviusunik, matumani pisortani oqartussaasutut pissaanermik atornerluinnginnissamut- aamma naligiissitaanermut tunngaviit ilanngullugit, eqqortitsisimanersoq, nakkutilliisut nakkutilliivigisinnaavaat. Misissuineri pineqartoq nakkutilliisut piginnaatitaaffiisa avataaniippat, nakkutilliisut suliat ingerlanneqartarsimanerannik, pissutsinik assigiinngisitaartunik paasiuminaatsunik il.il., pissutsinut atassuteqartunik, peqqussutip atuutilersinneqarnera sioqqullugu pisimasunik, nakkutilliisut sulianik misissuineranik suliaqarsinnaasussaapput. Kisianni immikkut paasiniaasartut nakkutiginneqarnerannut massakkut attuumassuteqartutut tamanna nalilerneqarpat, Nakkutilliisut suliat taamaattut il.il. taamaallat misissussagaat, naatsorsuutigineqarpoq.

§ 18, imm. 2 peqqussutip aammattaaq eqquppaa, tamatumalu kingorna PET pillugu inatsimmi § 18, imm. 1 malillugu Immikkut Paasiniaasartut pillugit Nakkutilliisut nakkutilliinerminnut atatillugu, navianaatit annertunerpaaffiinik suliniutit toraagaqartinneqarnissaannik tunngaveqartumik pullaveqartussaasariaqassapput. Ilaatigut nakkutilliinermik suliat, massakkuugallartoq PET pillugu inatsimmi § 18 malillugu nakkutilliisut suliaasaat, ilatigullu tulliusumik PET-p malittarisassat najoqqutassallu atuuttut naapertorlugit suliakkerinerminnut tunngasumik suliaaminik isumaginninneranik inatsisinut malittarisassanullu naapertuuttumik nakkutilliivigineqarnissaat, § 18, imm. 1-imut innersuussinermi ilaatinneqassammata maluginiarneqassaaq. Siunissami nakkutilliinerup pingaarnertut taamaallaat kukkunissamut aarlerinaatip annerpaaffissaanik ukkatarinnissannginnera, kisianni minnerpaamik kukkunerusinnaasut inunnut inatsisitigullu pisinnaatitaasunut pisussaatitaasunullu atassuteqarsinnaasut ajoqusiinermik sunniutaattut nalilerneqartunik, imaluunniit systemip pissusaani kukkunernik imaluunniit unammilligassanik, PET-p nalinginnaasumik sulineranut tatiginninnermut sunniuteqarsinnaasunut atassuteqartunik ukkatarinninnissaq tamatuma kinguneraa.

Naggataagut immikkoortortaqaqfiup nakkutilliivigisassatut suliaasaqarfiisa iluanni immikkut ittumik nakkutilliinernik suliaqaqqullugit aamma taakku inernerit nakkutilliisunut ingerlateqqeqqullugit, PET-imi suliffiup iluani kukkuneriusartut Immikkut Paasiniaasartut pillugit Nakkutilliisut noqqaavigisinnaanerani peqqussutip kingunerissavaa. Nakkutilliinernut piviusunut tunngatillugu, tassani nakkutilliisut naleqquttuutippassuk, PET-mi suliffiup iluani kukkuneriusartut nakkutilliinerup ajornaatsumik naammassineqarnissaanik noqqaavigisinnissinnaanerani, tamatuma kingunerissavaa.

Suliap allatut paasinarsisinneqarnissaa periarfissaanngippat, aammattaaq nakkutilliisup suliaqarneranut pissutsit piviusut pillugit sullissivimmi aqutsisut attuumassuteqartut, pineqartut akisussaaffigisaat, oqaatsit atorlugit nassuiaateqarnissaat nakkutilliisut noqqaassutigisinnaavaat.

Missingiummut Naalakkersuisut oqaaseqaataat

Kalaallit Nunaanni inatsisit atuutsinneqarnerannut suliassaqrarfiup pitsanngorsarneqarnissaa Naalakkersuisut ingerlaavartumik kissaatigaat, taamaalilluni taanna sunniuteqarluartuussammat aamma ullutsinnut naleqquttuulluni, aamma taamaalilluni innuttaasut kissaataannut inatsisitigullu naapertuilluartoqarneranik misigissusaannut sapinngisamik pitsaanerpaamik naapertuunniassammat.

Inuiaqatigiinni tamat oqartussaaffigeqataaffigisaanni tamani inatsisigut naapertuilluartoqarneranik misigisimaneq, oqartussaasut innuttaasut inatsisitigut isunaannaatsuunerisa ingerlanneqarnerannut illersorneqarnerannullu suliniutaannut periaasiinullu ilaatinneqartunut, tamat ilisimasaqarnissaannut qanittumik attuumassuteqarpoq. Oqartussaasut attuumassuteqartunik aamma sulianut tunngassuteqartunik eqqarsaatigisassanik taamaallaat ilaangussinnissaat, aamma piginnaatitaanermik, tatigineqarlutik tigusaminnik, inatsisinut akerliusumik siunertanut imaluunniit tunngavissaqanngitsumik immikkoortitsinissamut atuinneginnissaat, innuttaasut tatiginnissinnaanerannut, tassunga atatillugu pingaaruteqarluinnarpoq.

Immikkut paasiniaasartunut tatiginninneq attatiinnarneqassappat, oqartussaasut, sullissiviit ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinerimi malittarisassat nalinginnaasut isummallu tunngaviusut, naalagaaffiup nunat tamat akornanni pisussaaffiisa kiisalu najoqqutassat allat aamma inatsisiliornerit allat sullissivimmuut atuuttut iluannit iliuuseqarnerannik nakkutilliisuussut paarilluarneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Immikkut- aamma isumannaallisaanermik sullissivittut, kiffaanngissutsimut, tamat oqartussaanerannut aamma naalagaaffeqatigiinni inuiaqatigiit isumannaatsuunissaannut ajoqusiinierit suussusersinissaannik, pitsaaliuinnermik, pinerluttoqarsimaneranik paasiniaavigineqarnerinik aamma akornuserniarneqarnerinik PET suliagarpoq. Inuiaqatigiinnut tunngasumik suliassaq taanna pingaaruteqarpoq, tassanilu oqartussaasutut allatut pisortat ingerlatsinerat pillugu paasitinneqarsinnaatitaaneq pillugu malittarisassat assinginik PET-p malinninnginnissaa piumasaqaataavoq.

Taamaammat Nakkutilliisut immikkoortortaqarfiupput pisariaqartinneqartut, taakkulu PET-p sulinermini tamanut atugassiat, taakku piginnaatitaanerannut naleqquttut malinneqarnerannik, aamma ilaatigut PET pillugu inatsimmi, Eqqartuussisarnermik inatsimmi aamma Pinerluttulerinerimi inatsimmi inatsisilerinerimut tunngasumik aalajangersakkat naapertorlugit sulinerup ingerlanneqarneranut tamat tatiginninnerat patajaallisassavaat. Taamaat PET-imik Nakkutilliisut suliap taassuma suliarineqarnissaannut eqqortunik piumasaqaatinik naammassinnissinnaanissaasa aamma qulakkeerneqarnissaa pingaaruteqartoq, Naalakkersuisut nalilerpaat, tamannalu tunngavigalugu siunnersuut manna tapersorsorlugu.

Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Danmarkimi inatsisip akuersissutigineqarnerani, nakkutilliinnermik suliagarnerit amerlineqarnerisa, allanngortitsinerup kingunerisassaasa, PET-mut isumalluutitut atugassianut tunngatillugu killiliussat iluannit isumagineqarsinnaanerit, Inatsiseqarnermut ministereqarfiup nalilersimavaa. Allanngortitsinerit, peqqussutip Kalaallit Nunaannut kingunerisassai, taamaalillutik pissuseqataanik killiliussat piusut iluannit isumagineqartussaasusaapput.

Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu namminersorlutik inuussutissarsiutilinnut kingunerisassa

Soqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat
Soqanngilaq.

Tusarniaaneq

Inatsiseqarnermut ministereqarfiup tusarniaanermik ingerlatsineq piffissami 2025-imi 14. oktoberimiit 11. novemberimut suliarisimavaa, tassanilu Kalaallit Nunaanni oqartussat attuumassuteqartut ilanngunneqarsimapput.

Ilanngussat

1. Politiit Immikkut Paasiniaasartui (PET) pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsimmi, illersornissaqarfiup politiillu immikkut paasiniaasartui pillugit ataatsimiititalianik pilersitsisoqarnissaa pillugu inatsimmi aamma pasinapiluttunik kalerriisartut illersorneqarnissaat pillugit inatsimmi (Immikkut paasiniaasartut nakkutilliivigineqarnerisa patajaallisaavigineqarnerat) § 1-p Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnissaa pillugu peqqussut pillugu missingiut pillugu eqikkaaneq
2. Politiit Immikkut Paasiniaasartui (PET) pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsimmi, illersornissaqarfiup politiillu immikkut paasiniaasartui pillugit ataatsimiititalianik pilersitsisoqarnissaa pillugu inatsimmi aamma pasinapiluttunik kalerriisartut illersorneqarnissaat pillugit inatsimmi (Immikkut paasiniaasartut nakkutilliivigineqarnerisa patajaallisaavigineqarnerat) § 1-p Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnissaa pillugu peqqussut pillugu missingiut